

نگرشی نوبه انقلاب اسلامی

عباسعلی عظیمی شوشتری،
حسین میرچراغ‌خانی و عبدالله نوری گلجایی

www.ketab.ir

پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق.ع

نوریت

نگرشی نو به انقلاب اسلامی

تهیه کننده: پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع)
پروژه نویس: معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه
نویسندگان: عباسعلی عظیمی شونگری، حسین میر چراغ‌خانی و عبدالله نوری گلجایی
ناظر علمی: عبدالله جوانی

مشاور علمی: سیدمکرمی جوکامی

واپایش نهایی: عبدالرحمن جانی اصل

سروراستار: حسین قاسم‌خنده

ویراستار: مهدی خلیلیان

نمونه‌خوان: محمدرضا اصغری

صفحه‌ار: هادی جعفری

ناشر: زمزم هدایت

چاپخانه مرکز چاپ و نوبت چاپ: لول ○ تاریخ چاپ: بهار ۱۳۹۹

شمارگان: ۲۰۰۰ ○ قیمت: ۲۱۰۰۰ تومان

شابک: ۵-۶۲۴-۲۴۶-۹۶۴-۹۷۸

آدرس ناشر: قم، خیابان دورشهر، نبش کوچه ۳، پلاک ۸۱

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۳۰۷۳۵-۰۲۵، همراه: ۰۹۱۲۲۵۳۲۸۸۷

سرشناسه:

عظیمی شوشتری، عباسعلی، ۱۳۴۳ - Azimi Shoushtar, Abbas Ali

عنوان و نام پدیدآور:

نگرشی نو به انقلاب اسلامی / نویسندگان عباسعلی عظیمی شوشتری، حسین میرچراغ‌خانی، عبدالله نوری گلجایی؛ تهیه‌کننده پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق علیه السلام.

مشخصات نشر:

قم: پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق علیه السلام، انتشارات زمزم هدایت، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری

ص. ۲۶۴

شابک:

۹۷۸-۹۶۴-۲۴۶-۶۲۴-۵-۰ ریال ۲۱۰۰۰۰

وضعیت فهرست نویسی:

فیبا

یادداشت:

کتابنامه: ص. ۲۶۴.

موضوع:

ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷

موضوع:

Iran -- History -- Islamic Revolution, ۱۳۵۷

شناسه افزوده:

میرچراغ‌خانی، حسین، ۱۳۶۵ -

شناسه افزوده:

نوری گلجایی، عبدالله، ۱۳۸۰ -

شناسه افزوده:

پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق علیه السلام.

شناسه افزوده:

Imam Sadr Research Institute for Islamic Sciences

شناسه افزوده:

پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق علیه السلام، انتشارات زمزم هدایت

رده بندی کنگره:

DSR1۵۵۱/۸ ع ۱۳۹۸

رده بندی دیویی:

۹۵۵/۰۸۳

شماره کتابشناسی ملی:

۵۶۲۵۰۷۸

فهرست مطالب

مقدمه	۹
فصل اول: مفهوم‌شناسی	۱۱
۱-۱. مفهوم انقلاب	۱۱
۲-۱. مفهوم‌شناسی انقلاب اسلامی	۱۳
۳-۱. تعریف مختار انقلاب اسلامی	۱۴
فصل دوم: ماهیت انقلاب اسلامی	۱۵
۱-۲. مبانی کلان انقلاب اسلامی	۱۵
۱-۱-۲. مبانی هستی‌شناختی	۱۶
۲-۱-۲. مبانی معرفت‌شناختی	۲۱
۳-۱-۲. مبانی انسان‌شناختی	۲۵
۲-۲. اصول بنیادین انقلاب اسلامی	۳۳
۱-۲-۲. توحید و اختصاص حاکمیت و تشریح به خداوند	۳۳
۲-۲-۲. معاد و نظام از اویی و به‌سوی اویی	۳۷
۳-۲-۲. عدالت	۴۰
۴-۲-۲. رهبری الهی و امامت	۴۳
۳-۲. مبانی و اصول بنیادین در ابعاد چهارگانه	۴۴
۱-۲-۲. مبانی سیاسی انقلاب اسلامی	۴۵
۲-۲-۲. منشأ مشروعیت نظام سیاسی	۴۹
۳-۲-۲. جایگاه و حقوق مردم در مبانی سیاسی انقلاب اسلامی	۵۵
۴-۲-۲. برپایی حکومت اسلامی در دوران غیبت	۵۹

۶۳	۵-۳-۲. وجود رابطه بین اخلاق و سیاست.....
۶۳	۶-۳-۲. نگاه به روابط بین الملل.....
۷۸	۷-۳-۲. مبانی اجتماعی فرهنگی انقلاب اسلامی.....
۹۲	۸-۳-۲. مبانی اقتصادی انقلاب اسلامی.....
۱۱۱	فصل سوم: آرمان انقلاب اسلامی.....
۱۱۱	۱-۳. مفهوم و تعریف آرمان.....
۱۱۴	۲-۳. ویژگی های انسان آرمانی انقلاب اسلامی.....
۱۱۳	۱-۲-۳. مفهوم شناسی انسان کامل.....
۱۱۴	۲-۳-۳. شاخص های انسان آرمانی.....
۱۲۳	۳-۳. شاخص های جامعه آرمانی انقلاب اسلامی.....
۱۲۴	۱-۳-۳. شاخص های سیاسی آرمانی.....
۱۳۶	۲-۳-۳. شاخص های اجتماعی و فرهنگی جامعه آرمانی.....
۱۴۲	۳-۳-۳. ویژگی های اقتصادی.....
۱۵۵	فصل چهارم: اهداف انقلاب اسلامی.....
۱۵۵	۱-۴. اهداف سیاسی.....
۱۵۵	۱-۱-۴. اهداف داخلی.....
۱۶۶	۲-۱-۴. اهداف بین المللی.....
۱۷۰	۲-۴. اهداف فرهنگی و اجتماعی.....
۱۷۰	۱-۲-۴. ایجاد وحدت و انسجام در جامعه.....
۱۷۱	۲-۲-۴. برقراری و گسترش اعتماد متقابل.....
۱۷۱	۳-۲-۴. ایجاد مسئولیت پذیری اجتماعی افراد در مقابل یکدیگر.....
۱۷۱	۴-۲-۴. گسترش نیکی و دعوت به خیر و نهی از منکر.....
۱۷۱	۵-۳-۴. استقرار دانش پروری و روحیه دانش افزایی.....
۱۷۳	۶-۲-۴. استقرار روحیه انقلابی گری در جامعه.....
۱۷۵	۷-۲-۴. ایجاد زمینه مساعد برای رشد و تکامل انسان ها (بند ۱ اصل سوم).....
۱۷۵	۸-۲-۴. تحقق جامعه خانواده محور.....

۱۷۶ ۹-۲-۴. استقرار امنیت اجتماعی و فردی
۱۷۸ ۱۰-۲-۴. برقراری عدالت اجتماعی
۱۷۸ ۱۱-۲-۴. تأمین حقوق اجتماعی
۱۷۸ ۱۲-۲-۴. آزادی اجتماعی
۱۷۹ ۳-۴. اهداف اقتصادی
۱۷۹ ۱-۳-۴. دستیابی به رفاه اقتصادی مثبت
۱۸۰ ۲-۳-۴. دستیابی به استقلال اقتصادی
۱۸۱ ۳-۳-۴. رشد اقتصادی و افزایش تولید و ثروت ملی
۱۸۲ ۴-۳-۴. استقرار عدالت اقتصادی
۱۸۳ ۵-۳-۴. حذف و ریشه‌کنی فقر عمومی
۱۸۳ ۶-۳-۴. سایر اهداف
۱۸۵ فصل پنجم: شاخص‌های انقلاب اسلامی
۱۸۶ ۱-۵. شاخص‌های سیاسی
۱۸۶ ۱-۱-۵. حکمرانی مصلحانه
۱۹۸ ۲-۱-۵. مشارکت مردمی در چهارچوب حاکمیت الهی
۲۰۰ ۳-۱-۵. برخورداری ملت از حقوق و آزادی
۲۰۳ ۴-۱-۵. امنیت سیاسی
۲۰۸ ۵-۱-۵. استقلال
۲۰۹ ۶-۱-۵. عدالت سیاسی
۲۱۰ ۲-۵. شاخص‌های اجتماعی
۲۱۰ ۱-۲-۵. سرمایه اجتماعی
۲۲۰ ۲-۲-۵. محوریت خانواده و جایگاه زن
۲۲۲ ۳-۲-۵. شاخص‌های جمعیتی
۲۲۵ ۴-۲-۵. استقرار شاخص‌های فرهنگ انقلاب اسلامی
۲۲۶ ۵-۲-۵. بهداشت عمومی و سلامت
۲۲۸ ۶-۲-۵. آموزش و پرورش
۲۳۲ ۷-۲-۵. امنیت اجتماعی

مقدمه

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، جریان‌های گوناگونی در نظام سیاسی کشور به‌ویژه در قوای مجریه و مقننه زمام امور را در دست گرفتند که هرکدام درباره مبانی، ماهیت، اهداف و جامعه آرمانی انقلاب اسلامی، برداشت‌های خود را داشتند و امور اجرایی و تقنینی کشور را بر اساس همین برداشت‌ها اداره می‌کردند. از سوی دیگر، ترسیم مسیر اقتصادی و پیشرفت کشور بر پایه شاخص‌های برنامه توسعه سازمان ملل و جامعه مدنی و اولویت دادن به نگرش‌های لیبرالی با عنوان توسعه سیاسی، اساس استمرار حرکت انقلابی کشور را خدشه‌دار کرد. در مقابل، تبیین‌هایی از انقلاب اسلامی ارائه گردید که ادامه زوند سازندگی را جز در چهارچوب اصول انقلاب اسلامی، صحیح نمی‌دانند. با این وصف و به‌رغم وجود دیدگاه‌های متعدد و رقیب، هنوز بررسی جامع و همه‌جانبه‌ای در خصوص تبیین دقیق مبانی، اصول و ماهیت انقلاب اسلامی صورت نگرفته و کارهای انجام شده از اتقان کافی بی‌بهره است. بنابراین، اولاً: درباره ماهیت انقلاب اسلامی، مبانی و اصول آن به‌طور جدی وجود دارد. ثانیاً: تعریف دقیقی از جامعه آرمانی انقلاب اسلامی ارائه نگردیده است. ثالثاً: شاخص‌های انقلاب اسلامی در حوزه‌های مختلف سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی دقیق تبیین نشده‌اند. رابعاً: ماهیت و چگونگی استمرار حرکت انقلابی نظام جمهوری اسلامی به‌عنوان دستاورد انقلاب اسلامی، دچار اختلاف نظر گردیده است. به همین دلیل مقام معظم رهبری علیه‌السلام در سخنرانی در جمع فرماندهان سپاه فرمود: «باید انسان انقلاب را درست بشناسد [لذا] باید معرفت به انقلاب پیدا کنید در سطح سپاه، در تمام سلسله مراتب سپاه، باید معرفت به انقلاب یک آگاهانه، روشن، جامع بوده باشد؛ انقلاب را درست باید [شناخت]». برای این منظور در کتاب حاضر به چند موضوع اساسی پرداخته خواهد شد:

۱. تعریف دقیقی براساس نگرش‌های امام خمینی و رهبری معظم از انقلاب اسلامی ارائه خواهیم کرد؛
۲. مبانی نظری انقلاب اسلامی (هستی‌شناختی، معرفت‌شناختی و انسان‌شناختی) تبیین خواهد شد؛

۳. اصول بنیادین و اعتقادی انقلاب اسلامی تشریح می‌شود؛
 ۴. فلسفه مضاف و مبانی سیاسی، اجتماعی - فرهنگی و اقتصادی انقلاب اسلامی توضیح داده خواهد شد؛
 ۵. انسان آرمانی و جامعه آرمانی انقلاب اسلامی یا همان حیات طیبه تبیین می‌شود.
 ۶. اهداف انقلاب در راستای آرمان‌ها بیان می‌گردد؛
 ۷. شاخص‌های انقلاب اسلامی برای تحقق دولت اسلامی، جامعه اسلامی و تمدن اسلامی بیان خواهد شد.
- برای ارائه تصویری دقیق از انقلاب اسلامی، افزون بر آیات و روایات که منابع بنیادین انقلاب اسلامی را تشکیل خواهند داد، به موارد زیر نیز که منابع اصلی انقلاب اسلامی محسوب می‌شوند، استناد می‌گردد:
۱. دیدگاه‌های حضرت امام خمینی: به‌عنوان معمار انقلاب اسلامی که در فرموده‌های ایشان در صحیفه امام و همچنین مکتوبات آن بزرگوار در حوزه‌های فقهی، کلامی، فلسفی، عرفانی و سیاسی آمده است؛
 ۲. دیدگاه‌های مقام معظم رهبری: که در بیانات مختلف و آثار مکتوب ایشان بیان شده است؛
 ۳. قانون اساسی و تبیین آن در مشروح مذاکرات مجلس بررسی نهایی قانون اساسی در سال ۱۳۵۸ و مذاکرات بازنگری در سال ۱۳۶۸؛
 ۴. دیدگاه‌ها و نظریات اندیشمندان و متفکرانی که تبیین‌کننده مبانی فکری انقلاب اسلامی هستند، مانند علامه طباطبایی، شهید مطهری و دیگران.
- به‌این ترتیب، منابع مورد استفاده این کتاب تقریباً غیرقابل‌خداشه است. به‌ویژه که این کتاب مستخرج از طرح پژوهشی جامعی است که متن آن در سطحی وسیع‌تر تنظیم و ارائه خواهد شد. از این نظر و باتوجه به منابع استفاده شده، می‌توان کتاب حاضر را متنی منحصر به فرد در زمینه انقلاب اسلامی قلمداد کرد.
- پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق